

คู่มือแนวทางการดำเนินงาน
การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำหรับผู้สูงอายุ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสาระความรู้ และข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความเป็นปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการขอตั้งงบประมาณแต่ละปี ของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีแบบสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุรายบุคคล แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม และแบบรายงานต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานในระดับพื้นที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผนการดำเนินงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ นี้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พฤษภาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ ๑	กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๑
❖	ความเป็นมา	๑
❖	กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๒
บทที่ ๒	บทบาท ภารกิจ การดำเนินงาน	๑๕
บทที่ ๓	แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ	๒๓
บรรณานุกรม		๓๒
ภาคผนวก		๓๓
❖	สรุปแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	๓๔
❖	แบบรายงานแผนการจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติปี 25..	๓๗
❖	แบบรายงานผลการจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติปี 25..	๓๘
❖	แบบรายงานผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ 25..	๓๙
❖	(ตัวอย่าง) แบบสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุรายบุคคล	๔๓
❖	(ตัวอย่าง) แบบประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรม (๒ ตัวอย่าง)	๔๕
❖	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖	๔๙
❖	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓	๕๗
❖	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๓	๖๐
❖	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม	๖๔
❖	ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย	๗๐

บทที่ ๑ กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๑. ความเป็นมา

สภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทย ล้วนมีโครงสร้างของประชากรที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสำเร็จของการวางแผนประชากร การวางแผนครอบครัว และการพัฒนาประเทศที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ประชาชนในสังคมไทยมีสุขภาพอนามัย ที่ดีขึ้น มีอายุที่ยืนยาวขึ้น ในขณะที่ภาวะการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงนี้เอง ส่งผลให้ประชากรในวัยเด็กและในวัยแรงงานลดลงตามไปด้วย ในขณะเดียวกันกลุ่มประชากร ที่อยู่ในวัย ๖๐ ปีขึ้นไปก็มีแนวโน้มจะสูงขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวว่า “ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจนถึงปี ๒๕๗๐ คนไทย ๑ ใน ๔ จะเป็นประชากรผู้สูงอายุ และทำให้ ประเทศไทย เป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์”

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ที่สำคัญคือ กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีแนวโน้มน้อยลง จนอาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานและผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต ขณะเดียวกันภาระพึ่งพิง (Dependency) ที่ประชากรวัยแรงงานมีภาระ ต่อการดูแลเด็กและผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับ บช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้น เช่น ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ การบริการทางสาธารณสุข การประกันสุขภาพและประกันชีวิต การออมเพื่อการชราภาพ เป็นต้น แนวโน้มการเจ็บ บป่วยเรื้อรัง ภาวะทุพพลภาพ โรคที่มีสาเหตุจากการเสื่อมของอวัยวะและโรคสมองเสื่อมจะมีสัดส่วนสูงขึ้น ทำให้งบประมาณด้านการรักษาพยาบาลจะเพิ่มตามไปด้วย ” ส่งผลต่อภาระงบประมาณของภาครัฐ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการดูแลสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ปัจจุบันในหลายประเทศได้เริ่มกำหนด เป็นนโยบายที่มีความชัดเจน ในการที่จะให้การดูแลผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดบ้านพักสำหรับผู้ที่ไม่มีความสามารถ ส่งเสริมให้บริการ ด้านการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ไปกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งเป็นการลดอาการซึมเศร้าและโรคที่เกี่ยวข้องกับสมอง เช่น อัลไซเมอร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ .ศ. ๒๕๔๖ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ ในมาตรา ๑๑ กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ และสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีประกาศ เรื่อง กำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการ

คุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.๒๕๕๖ พ.ศ.๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำประกาศกระทรวง เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมีความสอดคล้องกับบทบาทและภารกิจตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุมิควรมีคุณลักษณะ ความต้องการและข้อจำกัดในการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างจากการดำเนินงานปกติ จึงนับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ สถาบัน กศน.ภาค / สำนักงาน กศน.จังหวัด / กศน.อำเภอ ควรจัดให้มีโครงการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หรือโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุขึ้นทุกปี

๒. กฎหมาย แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการ ตลอดจนมีการกำหนดบทบาทภารกิจให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกมิติในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ มีรายละเอียดที่สรุปได้ ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่จะต้องพัฒนาผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในด้านกฎหมาย มีสิทธิได้รับสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สมศักดิ์ศรี ในขณะเดียวกัน รัฐบาลต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น การจัดให้มี การออมเพื่อการดำรงชีพในยามชรา มีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง มีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมเป็นสำคัญ

๒. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้มีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้มีการถ่ายโอนภารกิจ หน้าที่ งบประมาณ และความรับผิดชอบในการให้บริการทางสังคม (Social Services) ของรัฐบาลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดให้มีบริการด้านสาธารณสุขไปจนถึง

และปลอดภัย ส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกีฬา การให้บริการ การศึกษา การให้การสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ทำนุบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และกิจการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น

๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุ ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้

สนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับผู้สูงอายุ ที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการสังคมต่างๆ อย่างทั่วถึง ทั้งการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ การเสริมสร้างสุขภาพ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้หลากหลายวิธีอย่างเท่าเทียมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่ มั่นคงของประเทศ

การเตรียมความพร้อมและการยกระดับการพัฒนาคุณภาพบริการ การส่งเสริม ให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดบริการทางสังคมขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละช่วงวัย เช่น การจัดบริการดูแล ผู้สูงอายุโดยชุมชน การดูแลสิทธิมนุษยชน และการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน
ส่งเสริมการออม เพื่อสร้างหลักประกันในชีวิตให้ประชาชน ด้วยการพัฒนา ระบบการออมต่างๆ เช่น พัฒนากองทุนการออมให้เป็นระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงาน นอกกระบบ เพื่อให้ครอบคลุมกำลังแรงงานทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และขยายโครงข่ายการให้บริการโครงสร้าง พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุสามารถ เรียนรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้มี การกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไว้ ดังนี้ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยได้กำหนดพันธกิจในการดำเนินงานไว้ ดังนี้

(๑) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

(๒) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการ ดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถ ปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

(๓) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน พร้อมสร้าง ความเชื่อมโยง กับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

(๔) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการ มีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ อากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ในการดำเนินงาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไว้ ๖ ประการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและ

พลังงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ

และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความ

มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ นับเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการ พัฒนาและการดูแลผู้สูงอายุที่ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้มีความสำคัญกับการจัดบริการทาง สังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทาง เข้าถึงอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย การเข้า ถึงระบบสาธารณสุขภาค พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการเงินฐานรากและระบบ การออมที่หลากหลาย เสริมสร้างเจตคติด้านความ เสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลในการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคนตามสิทธิ และสามารถเข้าถึงบริการอย่าง มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญ กับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย การ ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้าง เสริมสุขภาพคนไทยให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็น หน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ตั้งแต่วัยเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์ กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจใน

วัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนให้เกิดการไหลเวียน ทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร

การดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม สิ่งสำคัญใน การที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จตามแผนนั้น ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติ มีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนแผนในระดับอื่น ๆ ให้มีความเชื่อมโยง ชัดเจน และมีความเป็นรูปธรรม มีการสร้างสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน

๕. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยบูรณาการแผนงาน แผนเงิน และแผนคน เข้าด้วยกัน โดยให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานปฏิบัติจะเป็นผู้นำแผนไปดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ๒ ด้าน คือ

ด้านการมีงานทำและการส่งเสริมการออม

สนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้ สูงอายุที่มีศักยภาพเพื่อทำกิจกรรมด้านอาชีพ โดยใช้ประโยชน์จากกองทุนผู้สูงอายุ ที่สามารถกู้ยืมโดยมีเพดานให้กู้ยืมสูงถึง ๓๐,๐๐๐ บาท/ราย

ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุและคนพิการ โดยกำหนดให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมตามความสามารถ เช่น การทำ งานแบบบางเวลา การทำงานชั่วคราว การทำงานแบบสัญญาระยะสั้น

การขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน
การส่งเสริมการออมและสร้างระบบประกันสุขภาพเพื่อเตรียมความพร้อม
เข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมั่นคง

ด้านสังคม

เร่งลงทุนเพื่อปรับโครงสร้าง ระบบบริการสุขภาพที่มุ่งสู่การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ

สนับสนุนการปรับปรุงระบบบริการในทุกระดับอย่างเชื่อมโยง โดยเฉพาะระดับปฐมภูมิที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพเชิงลึกร่วมกับชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนาระบบส่งต่อ

การปรับระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้เหมาะสม

การจัดสรรเงินสงเคราะห์ในรูปแบบเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่แสดงความจำนงโดยการขอขึ้นทะเบียนตามภูมิลำเนาในแต่ละท้องถิ่น

เน้นบทบาทของสถาบันทางสังคม ชุมชน การเป็นเครือข่ายในการคุ้มครองทางสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ส่งเสริมการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาสู่สังคม

๖. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีการระบุรายละเอียดการคุ้มครองผู้สูงอายุให้ได้รับสวัสดิการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค เพื่อเป็นหลักประกันในด้านสิทธิและเสรีภาพของผู้สูงอายุ ตลอดจนการกำหนดสิทธิให้กับผู้ทำหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา ๑๑ ผู้สูงอายุมีสสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่ม

ในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

(๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

(๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางแก้ไขปัญหาครอบครัว

(๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(๑๑) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ

การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานตามวรรคสอง ดำเนินการให้โดยไม่ คิดมูลค่าหรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ผู้ประกอบการเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

๗. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔) เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งให้ความสำคัญต่อวงจรชีวิต และความสัมพันธ์กับทุกคนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง จัดเป็นแผนยุทธศาสตร์ซึ่งมีการกำหนดดัชนี กำหนดเป้าหมายและมาตรการไว้อย่างชัดเจน โดยมีระยะเวลาที่เป้าหมายควรมีสัมฤทธิ์ผล มีลักษณะเป็นแผนรวมในระดับชาติ ซึ่งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติได้กำหนดให้มีการติดตามการดำเนินงานตามแผน และได้มีการปรับปรุงใหม่ เป็นแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนฉบับปรับปรุงนี้ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นแผนที่ได้มีการกำหนดประเด็นมาตรการใหม่เพื่อให้รองรับและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง และสภาพปัญหาของผู้สูงอายุในประเด็นต่างๆ เช่น การสร้างวินัยการออมในทุกช่วงวัย การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนการดูแลระยะยาว ระบบและแผนเพื่อการช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ การสร้างเครือข่ายการบริหารและพัฒนาผู้สูงอายุในระดับจังหวัด และท้องถิ่น ซึ่งได้มีการกำหนดให้หน่วยงานร่วมรับผิดชอบในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากร เพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ มีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. มาตรการ หลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

- (๑) ขยายหลักประกันชราภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า
- (๒) ส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย

๒. มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๑) ส่งเสริมการเข้าถึงและพัฒนาการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความเข้าใจชีวิตและพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม

(๒) รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ

๓. มาตรการ การปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรี
ของผู้สูงอายุ

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัย เรี ย่นรู้และมีส่วนร่วมในการดูแล
รับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัว ชุมชน

(๒) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัยโดยเป็น
ส่วนหนึ่งของกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา

(๓) รณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์
ศรี

ของผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มีมาตรการ
ในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. มาตรการ ส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น

(๑) จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม
แก่ผู้สูงอายุ และครอบครัว

๒. มาตรการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

(๑) ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย

(๒) สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ

๓. มาตรการ ส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ

(๑) ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและ
นอกระบบ

(๒) ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและ
ความสามารถ

(๓) ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้
โดยให้ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วม

๔. มาตรการ สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

(๑) ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

(๒) ส่งเสริมให้เกิดคลังปัญญากลางของผู้สูงอายุเพื่อรวบรวม

ภูมิปัญญาในสังคม

(๓) ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิ ปัญญาของผู้สูงอายุ
และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ในสังคม

๕. มาตรการ ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และ
สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

(๑) ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

- ผู้สูงอายุ
- (๒) ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อ และการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ
- ผู้สูงอายุ
- (๓) ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ
- ได้อย่างต่อเนื่อง
๖. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
- (๑) สนับสนุนส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครอบครัวและผู้สูงอายุ ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับความต้องการในวัยสูงอายุ
- (๒) กำหนดมาตรการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้าง / ปรับปรุงที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภคสำหรับผู้สูงอายุ
- (๓) มีการออกกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนที่จัดบริการด้านที่พักอาศัยที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ**
๑. มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
- (๑) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับสวัสดิการด้านรายได้อย่างพื้นฐานที่รัฐจัดให้
- (๒) ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ
๒. มาตรการ หลักประกันด้านสุขภาพ
- (๑) พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพที่มีคุณภาพเพื่อผู้สูงอายุทุกคน
- (๒) ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสุขภาพ และการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างทั่วถึง
- (๓) ให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ
- (๔) รัฐต้องให้อุปกรณ์ช่วยในการดำรงชีวิตประจำวันตามที่จำเป็น เช่น แวนตา ไม้เท้า รถเข็น ฟันเทียมแก่ผู้สูงอายุ
๓. มาตรการ ด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
- (๑) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวให้นานที่สุด โดยการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ
- (๒) ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่สมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลเกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์

๔. มาตรการ ระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

(๑) ปรับปรุงบริการสาธารณะทุกระบบ ให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล

๑) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ มพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงอัตราค่าโดยสารของระบบขนส่งสาธารณะและระบบขนส่งมวลชนต่างๆ ที่ลดหย่อนให้แก่ผู้สูงอายุ

๒) ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภทให้ผู้สูงอายุเข้าถึง และใช้ได้อย่างสะดวก เหมาะสมกับผู้สูงอายุตลอดระยะเวลาให้บริการ โดยมีการประกาศเกียรติคุณแก่หน่วยบริการที่มีผลงานดีเด่น

๓) ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบสถานที่สาธารณะ ปฏิบัติตามมาตรฐานสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

๔) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดินสาธารณะในเขตชุมชน สะดวกเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๕) จัดให้มีสวนสาธารณะและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอ และเหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

(๒) จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคม รวมทั้งระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุ มากที่สุด โดยเน้นบริการถึงบ้าน และมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยควรครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

๑) สนับสนุนการดูแลระยะยาว

๒) ระบบประกันสังคม

๓) ดูแลโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน

และโรคเลือดในสมอง

๔) อาสาสมัครในชุมชน

๕) สนับสนุนให้ผู้ดูแลมีความรู้ความสามารถในการดูแล

ผู้สูงอายุ

(๓) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชนและองค์กรสาธารณประโยชน์ มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสวัสดิการเพื่ อผู้สูงอายุ โดยกระบวนการประชาคม

(๔) เกื้อหนุนให้เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดบริการด้านสุขภาพและสังคมให้แก่ผู้สูงอายุที่สามารถซื้อบริการได้ โดยมีการดูแลและกำกับมาตรฐานและค่าบริการที่เป็นธรรมร่วมด้วย

(๕) รัฐมีระบบและแผนเพื่อการให้ ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ

(๖) ส่งเสริมให้โรงพยาบาลของรัฐ และเอกชนมีบริการแพทย์
ทางเลือก

(๗) จัดคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลของรัฐที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่
๑๒๐ เตียงขึ้นไป

**ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้าน
ผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ**

๑. มาตรการ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่าง
บูรณาการระดับชาติ

(๑) เสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
ให้สามารถผลักดันนโยบายและภารกิจที่สำคัญด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

(๒) ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุ
จังหวัด ในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เป็นเครือข่ายการบริหารและพัฒนา
ผู้สูงอายุในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

(๓) พัฒนาศักยภาพของเครือข่ายในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

(๔) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติวางแผนและดำเนินการให้มีการ
ติดตามประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติปรับแผน และแปลงแผนสู่การปฏิบัติที่ทันกำหนดเวลา

๒. มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากร
ด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ
อย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

(๓) กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ
เพียงพอต่อความต้องการของประเทศและดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

**ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์
ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ**

๑. มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้
ด้านผู้สูงอายุ สำหรับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์
แก่ผู้สูงอายุ

๒. มาตรการ ดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตาม
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

๓. มาตรการ พัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมี
ระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

๘. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงาน ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการดังนี้

(๑) ให้หน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในสังกัด กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร รัฐวิสาหกิจ เป็นหน่วยงาน การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและ รวดเร็วเป็นกรณีพิเศษ ตามมาตรา ๑๑ (๑)

(๒) ให้หน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็น หน่วยงานให้บริการทางการศึกษา ตามมาตรา ๑๑ (๒)

(๓) ให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานให้บริการด้านการศาสนา ตามมาตรา ๑๑ (๒)

(๔) ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวง สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิต ตามมาตรา ๑๑ (๒)

(๕) ให้หน่วยงานในสังกัด กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น หน่วยงาน ที่ให้บริการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม ตามมาตรา ๑๑ (๓)

(๖) ให้หน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงาน ที่ให้บริการด้าน การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ตามมาตรา ๑๑ (๔)

(๗) ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองกระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร เมือง พัทยา เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร หรือสถานที่ ตาม มาตรา ๑๑ (๕)

(๘) ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่ รับผิดชอบด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในยานพาหนะ ตามมาตรา ๑๑ (๕)

(๙) ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการให้บริการสาธารณะอื่น ตามมาตรา ๑๑ (๕)

(๑๐) ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร รัฐวิสาหกิจ เป็นหน่วยง านที่รับผิดชอบการให้บริการ การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม ตามมาตรา ๑๑ (๖)

(๑๑) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ที่จัดเก็บค่าเข้าชมสถานที่ ให้ยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ตามมาตรา ๑๑ (๗)

(๑๒) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานสงเคราะห์คนชราอยู่ในความรับผิดชอบ เป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง ตามมาตรา ๑๑ (๘)

(๑๓) ให้นำหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง ในทางคดี ตามมาตรา ๑๑ (๙)

(๑๔) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาครอบครัว ตามมาตรา ๑๑ (๙)

(๑๕) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ตามมาตรา ๑๑ (๑๐)

(๑๖) ให้นำหน่วยงานในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยที่มีหน้าที่ เกี่ยวกับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามมาตรา ๑๑ (๑๑)

(๑๗) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ตามมาตรา ๑๑ (๑๒)

(๑๘) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการ รท่องเที่ยวและกีฬา รัฐวิสาหกิจ เป็น หน่วยงานที่จัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ตามที่คณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด ตามมาตรา ๑๑ (๑๓)

(๑๙) ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่จัดบริการเพื่อ อำนวยความสะดวกด้าน พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด ตามมาตรา ๑๑ (๑๓)

(๒๐) ให้นำสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และ ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่จัดประชาสัมพันธ์ให้ทราบ เกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด ตามมาตรา ๑๑ (๑๓)

๙. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูง อายุในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้าน การศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่ เหมาะสม มีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

- (๑) จัดให้มีบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่ให้ความสะดวกและรวดเร็ว เป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ในหน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข
- (๒) จัดบริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ
- (๓) จัดบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ
 - (๔) จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
 - (๕) จัดให้มีการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
 - (๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ
 - (๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ
 - (๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดมุมความรู้ ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนระดับตำบล
 - (๙) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เพื่อผู้สูงอายุ
 - (๑๐) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ

๑๐. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปี ๒๕๕๖ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ การมีอาชีพและการมีความสามารถเชิงการแข่งขันในประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน ” ซึ่งได้กำหนด นโยบายและจุดเน้น ในการดำเนินงานสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุไว้ในข้อ ๔.๓ การส่งเสริมและจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- (๑) จัดและ ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การรู้หนังสือ ภาษาและวัฒนธรรมไทย และยกระดับการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน คุณแม่วัยใส คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน ผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อย บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย (คนต่างด้าวและผู้ไร้สัญชาติ) ผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในพื้นที่พักพิงชั่วคราว คนไทยในต่างประเทศ
- (๒) ศึกษา วิจัย พัฒนาและเผยแพร่รูปแบบการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทอย่างต่อเนื่อง
- (๓) พัฒนาหลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายพิเศษแต่ละกลุ่ม

บทที่ ๒

บทบาท ภารกิจ การดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตด้านการประกอบอาชีพหรือฝีกอาชีพที่เหมาะสม โดยจัดให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในด้านการศึกษา ๑๐ ประการ คือ

๑. จัดให้มีบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่ให้ความสะดวกและรวดเร็ว เป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ในหน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข
๒. จัดบริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ
๓. จัดบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ
๔. จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
๕. จัดให้มีการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ
๗. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ
๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดมุมความรู้ ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนระดับตำบล
๙. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ เพื่อผู้สูงอายุ
๑๐. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ

ดังนั้น ในการจัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อกำหนดกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จึงควร ต้อง กำหนดกรอบ กิจกรรมการดำเนินงาน โดยพิจารณา ให้มีความสอดคล้องกับประกาศของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง ๑๐ ข้อดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของสำนักงาน กศน . กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานโดยใช้กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานได้ ดังนี้

ที่	ประกาศ	วิเคราะห์แนวทาง
๑.	จัด บริการข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - การให้บริการข่าวสารข้อมูล ความรู้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับใบงาน วิทยุชุมชน วิทยุ โทรศัพท์ Internet หอกระจายข่าว ป้ายประกาศ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ฯลฯ - การจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษา โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน และมีการตรวจสอบข้อมูลเป็นระยะ - การเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล สำหรับผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้มีทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง - ประสานวิทยุชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อหารูปแบบการผลิตสื่อในการให้บริการผู้สูงอายุ
๒.	จัดบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถรับการ ศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม
๓.	จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำและพัฒนาหลักสูตร ต่าง ๆ ของ สถานศึกษา ในส่วนของการจัดการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง โดยให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ร่วมกับเครือข่าย เช่น กระบวนการชรา ความรู้ด้านการเตรียมการเพื่อวัยสูงอายุ การสร้างวินัย การออมในทุกช่วงวัย ฯลฯ - จัดให้มีรายวิชา หรือกิจกรรมดูแลสุขภาพและพฤติกรรมอนามัย เพื่อการเป็นผู้สูงอายุในอนาคตในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา - จัดให้มีรายวิชา หรือกิจกรรมดูแลสุขภาพและพฤติกรรมอนามัยเพื่อการเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบโรงเรียน - ฝึกอาชีพ และจัดหางานที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้สูงอายุ ร่วมกับเครือข่าย
๔.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำและเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุน ส่งเสริม และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

ที่	ประกาศ	วิเคราะห์แนวทาง
๕.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ	- ส่งเสริม และสนับสนุนให้ส่วนกลางและสถานศึกษามีการวิจัยในประเด็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ - ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกองทุนเพื่อการวิจัย
๖.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดมุมความรู้ ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุที่ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนระดับตำบล	- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ หน่วยงาน สถานศึกษา กศน . ทุกระดับ (กศน.อำเภอ/กศน.ตำบล/ศรช./แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ) จัดให้มีมุมความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุในทุกตำบล
๗.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ เพื่อผู้สูงอายุ	- หน่วยงาน สถานศึกษา กศน . ทุกระดับมีส่วนร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว การสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ การเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในสังคม

ในการจัดกิจกรรมตามแนวทางดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ในส่วนของเนื้อหาสาระ ดร.สุรกุล เจนอบรม ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีความสนใจ และได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้นำเสนอกรอบเนื้อหา สาระในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุไว้ ซึ่งหน่วยงานและสถานศึกษาในพื้นที่สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม สรุปได้ดังนี้

๑. การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ เป็นการให้ความรู้ และจัดกิจกรรมที่เน้นความรู้ในการเตรียมตัวเกษียณอายุจากงานประจำ เช่น

- ๑.๑ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ
- ๑.๒ การพัฒนาสุขภาพจิต
- ๑.๓ การบริการและสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
- ๑.๔ การบำรุงรักษาสุขภาพกายสำหรับผู้สูงอายุ
- ๑.๕ การเตรียม ตัวด้านการเงิน และรายได้ภายหลังเกษียณอายุจากการทำงานปกติ

ทำงานปกติ

- ๑.๖ งานอดิเรกและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ
- ๑.๗ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายและจิตใจเมื่อเข้าสู่

วัยสูงอายุ

ฯลฯ

โดยสามารถเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ ตามความเหมาะสม ซึ่งมีช่องทางในการเผยแพร่ที่หลากหลาย เช่น เทปบันทึกเสียง รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุชุมชน รายการวิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หอกระจายข่าว นิทรรศการ สื่อบุคคล การฝึกอบรม การทัศนศึกษา เป็นต้น

๒. การส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิต เช่น

- ๒.๑ การฝึกทักษะในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ
- ๒.๒ การออมทรัพย์
- ๒.๓ ช่องทางในการประกอบอาชีพ

ฯลฯ

ในการดำเนินงาน สามารถทำในลักษณะของการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ หรือการจัดฝึกอบรมในลักษณะของวิชาชีพระยะสั้น การฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การแนะแนวอาชีพ

๓. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

- ๓.๑ การพัฒนาสุขภาพอนามัย
- ๓.๒ การออกกำลังกาย
- ๓.๓ งานอดิเรกสำหรับผู้สูงอายุ
- ๓.๔ การพัฒนาสุขภาพจิต
- ๓.๕ ธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ

ฯลฯ

ในการดำเนินงาน สามารถทำในลักษณะของการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ หรือจัดทำในลักษณะการพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน และหลักสูตรในการดำเนินงาน เช่น การจัดค่ายสำหรับผู้สูงอายุ การจัดสัปดาห์ผู้สูงอายุ การจัดเยี่ยมผู้สูงอายุในชุมชน การจัดกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ฯลฯ

๔. การส่งเสริมคุณค่าผู้สูงอายุ ดำเนินการในลักษณะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- ๔.๑ การยกย่องเชิดชูเกียรติ
- ๔.๒ การนำคุณค่าของผู้สูงอายุออกเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
- ๔.๓ กิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน มีคุณงามความดี

เป็นตัวอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง

- ๔.๔ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการถ่ายทอดความรู้สู่อนุชนรุ่นหลัง
- ๔.๕ การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ผู้สูงอายุประพฤติปฏิบัติ โดย

พัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย

- ๔.๖ การส่งเสริมความเข้าใจของสมาชิกในครอบครัวในการดูแลและใช้ชีวิต

ร่วมกับผู้สูงอายุ

๔.๗ การเผยแพร่เอกสารเพื่อสร้างความเข้าใจของสังคมให้เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ

รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัย ผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุก่อนถึงวัยผู้สูงอายุ โดยได้สรุปผลการวิจัยไว้ ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาสภาพด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัย ผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน ในเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุมี ๒ รูปแบบหลัก คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมการศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรม เพื่อให้ความรู้พื้นฐานสำหรับการดำเนินชีวิต การศึกษาต่อเนื่อง การให้ข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เนื้อหาสาระประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย สุขภาพจิต การเตรียมตัวดำเนินการเงิน การสร้างอาชีพ สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ งานอดิเรก และสันทนาการ ฯลฯ กระบวนการถ่ายทอดเนื้อหา มีหลากหลาย เช่น ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม โครงการค่ายเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ กิจกรรมกลุ่มสนทนา การฝึกอาชีพระยะสั้น รายการวิทยุ โทรทัศน์ สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นต้น และกิจกรรมการศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทรัพยากรการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ อาทิ การศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หอกระจายข่าว นิทรรศการ สื่อบุคคล ฯลฯ กิจกรรมของชุมชนหรือหน่วยงานจัด เช่น ค่ายผู้สูงอายุ การฝึกอบรม การไปทัศนศึกษา การเสวนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกีฬา และการนันทนาการ กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี

นอกจากนี้ยังมีผลจากการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาที่ดี จำนวน ๕ กรณี พบว่า ส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีเนื้อหาในการถ่ายทอดความรู้ครอบคลุม ๔ ด้าน ที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

๑. ด้านสุขภาพอนามัย
๒. ด้านการปรับตัวทางสังคมและจิตใจ
๓. ด้านพฤติกรรมการออม
๔. ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น เป้าหมายในการพัฒนาสุขภาพชุมชน วางแผน

การออม และสุขภาพอนามัย กระบวนการพัฒนากิจกรรม เริ่มจากการศึกษาปัญหาของชุมชนโดยการประชุมหารือ การจัด เวทีชาวบ้านเพื่อ อหสาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา การพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเครือข่าย การกำกับ ติดตามและประเมินผลรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น

การบริการข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ ผู้ที่ต้องการจะเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่วัยสูงอายุ และผู้สูงอายุ รวมทั้งกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เช่น การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตต่าง ๆ การดำเนินการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก และร่วมมือกับเครือข่ายทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

ตอนที่ ๒ ผลการนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อม เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อม เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง ๕๐ – ๕๙ ปี ในภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และภาคประชาชน โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

๑. หลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน ประกอบด้วย การบูรณาการแบบองค์รวม การสนับสนุนเครือข่ายการจัดกิจกรรมอย่างร่วมมือร่วมใจและการส่งเสริมให้เกิดการต่อเนื่อง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนสู่การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

๒. กระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน ประกอบด้วย กระบวนการ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการของการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

๒) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๓) การกำหนดเนื้อหาสาระ (ตามเอกสาร “แผนที่ชีวิที่มีสุข”) ได้แก่

- การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพอนามัย
- การเตรียมความพร้อมด้านการปรับตัวทางสังคมและจิตใจ
- การเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมกรออม
- การเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมกรเรียนรู้

ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักสำคัญของการเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพหุพิพลัง สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๔) การกำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่ สามารถแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ กิจกรรมการศึกษานอกระบบ และกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ที่เป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใหญ่วัยแรงงาน

ในฐานะเป็นผู้ ตัดสินใจ คัดเลือกข่าวสารและเนื้อหาความรู้ที่เผยแพร่ โดยได้มีการจัดทำเอกสาร “แผนที่ชีวิที่มีสุข” เปรียบเสมือนสมุดบันทึกข้อมูลการเตรียมความพร้อม การตรวจสอบและประเมินผล ตนเองในด้านต่าง ๆ มุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อม ของตนเอง ๔ ด้าน ตลอดจน ได้มีโอกาสวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบันทึกผลการปฏิบัติ ในการดูแลตนเองอย่างครอบคลุม และต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานที่มีคุณค่าต่อไป

๕) การวัดและประเมินผล วิธีการประเมินผล กิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ของผู้ใหญ่วัยแรงงาน เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถ ประเมินผลได้ด้วยตนเอง และตรวจสอบจากผู้เข้า ร่วมกิจกรรม ด้วยการสังเกต และการสัมภาษณ์ การบันทึกในแผนที่ชีวิที่มีสุข ตลอดจนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและการทำแฟ้มงาน

ตอนที่ ๓ ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การนำรูปแบบการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน การเตรียมความพร้อม เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานไปสู่การปฏิบัติ มี ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านการกำหนดนโยบาย โดยจัดสรรกิจกรรมรณรงค์ให้ผู้ใหญ่วัยแรงงานและสังคม เกิดจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นผู้สูงอายุ ที่มีพฤติกรรมดี โดยอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานวิสาหกิจ และเอกชน

๒. ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม โดยสนับสนุนให้ผู้ใหญ่วัยแรงงานมี โอกาสได้แสดง บทบาท ในการเผยแพร่ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ รวมทั้งส่งเสริมการเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านต่าง ๆ ของสังคม โดยอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว

๓. ด้านการบูรณาการสู่การจัดการศึกษา โดยส่งเสริมและจัดบริการการศึกษาต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการสร้างหลักสูตร การเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มเติมความรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ก้าวหน้า และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขและเหมาะสมกับวัย โดยประสานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแกนหลัก ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ สำหรับผู้ใหญ่วัยแรงงาน

๔. ด้านงบประมาณ โดยสนับสนุนงบประมาณทางด้านการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ วัยผู้สูงอายุ โดยความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานวิสาหกิจ และเอกชน

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดกลุ่มการทำกิจกรรม เนื่องในวัน ผู้สูงอายุของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินการให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
๑. กิจกรรมด้านศาสนาและการสืบสาน ประเพณีวัฒนธรรม	การทำบุญตักบาตร พิธีสงฆ์น้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ ฟังธรรมเทศนา กิจกรรมรดน้ำตามหัวขอพรผู้สูงอายุ พิธีสืบสานประเพณีปีใหม่ การละเล่นไทยของผู้สูงอายุ การแสดงพื้นบ้านฯ
๒. กิจกรรมด้านสุขภาพ	การตรวจสุขภาพ ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ การประกวดผู้สูงอายุสุขภาพดี การแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ ฯลฯ
๓. กิจกรรมด้านการยกย่องเชิดชูผู้สูงอายุ	การคัดเลือก และการประกวดผู้สูงอายุที่เป็ นแบบอย่างที่ดีประจำปี
๔. กิจกรรมด้านสังคม	การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การจัดบริการด้านสวัสดิการสังคม และมอบสิ่งของแก่ผู้สูงอายุ การมอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การมอบเงินจากกองทุนผู้สูงอายุ การทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อ ความสามัคคีและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ และคนต่างวัย ฯลฯ
๕. กิจกรรมด้านวิชาการ	การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ การอบรมคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมแสดงภูมิปัญญาผู้สูงอายุ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ฯลฯ
๖. กิจกรรมด้านนันทนาการ	การแข่งขัน ทำอาหารและขนมไทย การแสดงพื้นบ้านของ ผู้สูงอายุ ฯลฯ

ซึ่งหน่วยงาน /สถานศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ได้

บทที่ ๓

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

เนื่องจากสำนักงาน กศน. มีหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในหลายส่วน ทั้งในส่วนของการกำหนดนโยบาย การส่งเสริมสนับสนุน และการจัดกิจกรรม ในพื้นที่ต่างๆ โดยหน่วยงานสังกัดสำนักงาน กศน. ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังนั้น เพื่อให้มีความชัดเจนใน การดำเนินงานของหน่วยงานสังกัดสำนักงาน กศน. ทั้งในส่วนกลางและ ในระดับพื้นที่ จึงได้ จัดทำบทบาทภารกิจ แนวทางการจัดกิจกรรม ตลอดจนกำหนด หน่วยงานที่จะรับผิดชอบการดำเนินงานไว้ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้ ้เป็นแนวทางและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะส่งผล ให้กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้สูง อายุได้รับบริการการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

บทบาทภารกิจ	กิจกรรม	หน่วยงาน
๑. พัฒนาแนวทางและกำหนดแผนการดำเนินงาน	๑. ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงาน	หน่วยงานสังกัด สำนักงาน กศน. ทุกระดับศึกษาและวิเคราะห์นโยบายเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของหน่วยงาน
	๒. ประสานภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงาน	- สำนักงาน กศน. - กศน. กลุ่มเป้าหมายพิเศษ - สำนักงาน กศน. จังหวัด - กศน. อำเภอ - กศน. ตำบล การประสานการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ
	๓. กำหนดแผนการดำเนินงาน	หน่วยงานสังกัด สำนักงาน กศน. ทุกระดับกำหนดแผนการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของหน่วยงาน
๒. วิจัย และพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ และสื่อสำหรับผู้สูงอายุ	๑. กำหนดกรอบ พัฒนาเครื่องมือ และคัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินงาน ๒. ทดลองใช้ ๓. ปรับปรุงและพัฒนา ๔. เผยแพร่การดำเนินการ	- กศน. กลุ่มเป้าหมายพิเศษ - สถาบัน กศน. ภาค - ศูนย์วิทยุ ฯ - ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ฯ - สำนักงาน กศน. จังหวัด ร่วมกับ กศน. อำเภอ และ กศน. ตำบล พัฒนาการดำเนินงาน

บทบาทภารกิจ	กิจกรรม	หน่วยงาน
๓. จัดกิจกรรม การศึกษา นอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย	๑. กิจกรรมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	กศน. อำเภอร่วมกับ กศน. ตำบล
	๒. กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง	กศน. อำเภอร่วมกับ กศน. ตำบล
	๓. กิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ ๔. กิจกรรมการศึกษาตาม อัธยาศัย	- สำนักงาน กศน. - กศน. กลุ่มเป้าหมายพิเศษ - สถาบัน กศน. ภาค - ศูนย์วิทยุ ฯ - ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ฯ - สำนักงาน กศน. จังหวัด ร่วมกับ กศน. อำเภอ และ กศน. ตำบล ร่วมดำเนินงาน
๔. พัฒนาระบบการเก็บ ข้อมูล การติดตาม และ รายงานผลการ ดำเนินงาน	๑. กำหนดแผนการดำเนินงาน ในการพัฒนาระบบการเก็บ ข้อมูล การติดตาม และการ รายงาน	- สำนักงาน กศน. - กศน. กลุ่มเป้าหมายพิเศษ - สถาบัน กศน. ภาค - ศูนย์วิทยุ ฯ - ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ฯ
	๒. พัฒนาระบบการเก็บข้อมูล	- ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ ฯ
	๓. ติดตามการดำเนินงาน	- สำนักงาน กศน. จังหวัด ร่วมกับ กศน. อำเภอ และ กศน. ตำบล ร่วมดำเนินงาน
	๔. สรุปและรายงาน	

ในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจข้างต้น แต่ละหน่วยงานจะมีรายละเอียดในการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพและควม ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย แต่โดยวิธีการทำงานในภาพรวมแล้ว แต่ละภารกิจก็จะมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน เช่น ส่วนใหญ่จะมีการเริ่มต้นภารกิจด้วยการกำหนดแผนการดำเนินงาน การประสานงาน การจัดกิจกรรม การติดตามผล การสรุปและการรายงานผลการจัดกิจกรรม ดังนั้น เพื่อให้มองเห็นภาพของการดำเนินงานในส่วนของการจัด กศน. สำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจนมากขึ้น จึงได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานไว้ ดังนี้

๑. วางแผนการจัด และส่งเสริมการจัด กศน. สำหรับผู้สูงอายุ

๑.๑ สํารวจกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนเป็นรายบุคคล โดยให้ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนสภาพปัญหา และความต้องการในการรับบริการ กศน. เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัด กศน. สำหรับผู้สูงอายุ

๑.๒ สอดแทรกรายละเอียดการจัดกิจกรรม กศน. สำหรับผู้สูงอายุโดยให้มีการประสานแผนตั้งแต่ระดับตำบล ทั้งในตำบลที่รับผิดชอบ และตำบลอื่นๆในอำเภอ และแผนของ กศน. อำเภอ

เพื่อให้เห็นภาพของการพัฒนาที่มีความเชื่อมต่อ และมีการสนับสนุนซึ่งกันและกันแบบเป็นองค์รวม และเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ ข้อ ๑.๑ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ วางแผนและ กำหนดกิจกรรม การดำเนินงาน

๑.๓ จัดทำโครงการ โดยให้มีความครอบคลุมทั้งในส่วนที่จะดำเนินการโดยใช้ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โครงการที่มีความประสงค์ที่จะขอการสนับสนุนการดำเนินงานจาก ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยสนับสนุนอื่นๆ ในพื้นที่

๑.๔ เสนอแผนและโครงการต่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของงบประมาณ ภาศึเครือข่าย และ ผู้ร่วมดำเนินงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

๑.๕ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงาน ทั้งในส่วนที่เป็นภาศึเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจน อาสาสมัครต่าง ๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับหน่วยต่าง ๆ ในภารกิจที่มีความเกี่ยวข้อง กับการให้บริการด้าน กศน. กับผู้สูงอายุ

๒. การจัดกิจกรรม กศน. สำหรับผู้สูงอายุ

ในการจัดกิจกรรม กศน. สำหรับผู้สูงอายุ สามารถดำเนินการได้หลากหลาย ดังนี้

๒.๑ การส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายในพื้นที่ได้รับรู้ถึงช่องทางในการรับบริการการศึกษา และข่าวสารข้อมูลที่เป็นป ระโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การแนะนำการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและ ชุมชน และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

วิธีการ

(๑) รวบรวมข้อมูล และประชาสัมพันธ์ รายละเอียดการจัดกิจกรรมที่มี การดำเนินงานผ่านสื่อต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดที่ชัดเจนในด้าน

- กิจกรรม / หัวเรื่อง
- กำหนดเวลา
- ช่องทางในการรับบริการสื่อ
- หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน เพื่อการติดต่อขอข้อมูล

เพิ่มเติม

(๒) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยง การดำเนินงานให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่าย และมีการดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้สูงอายุ สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่เว็บไซต์การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ (<http://ageing.nfe.go.th/>) ในเมนูหน่วยงานเครือข่าย

๒.๒ การจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ

วิธีการ

เปิดโอกาส สให้ผู้สูงอายุ เข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความต้องการ โดยพิจารณาอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามสมควร ในการดำเนินงาน สามารถจัดให้มีการลงทะเบียน และทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเป้าหมายปกติได้ แต่ควร **จัดทำสรุปรายงานแยกเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุไว้ต่างหาก เพื่อเป็นประโยชน์ในการรายงานในส่วนของการจัดกิจกรรม กคน . สำหรับผู้สูงอายุ** จะทำให้ภาพของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความชัดเจนขึ้น

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นไปตามปรัชญา “คิดเป็น” และ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความใฝ่รู้ รักในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต จัดเป็นกิจกรรมที่นับว่ามีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรที่ดำเนินการสามารถพัฒนาให้มีความหลากหลายและเหมาะสม ตลอดจนสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้

ในการดำเนินงานสามารถจัดแยกกลุ่มได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่จะให้บริการ เช่น ในบางหลักสูตรอาจมีการจัดโดยรวมกลุ่มเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุเท่านั้น ในขณะที่บางหลักสูตรสามารถจัดให้มีการเรียนรู้กันระหว่างกลุ่มปกติ กับกลุ่มผู้สูงอายุ แต่มีข้อควรคำนึงถึง คือ ในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานทั้ง ๒ ลักษณะ ต้องสามารถแยกให้เห็นการให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุอย่างชัดเจน

วิธีการ

(๑) ใช้ปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นฐาน (Problem or Need - based) ในการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

(๒) จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้เรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกิดทักษะ และมีกระบวนการคิด การตัดสินใจตามหลัก “คิดวิเคราะห์เป็น”

(๓) เน้นระบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความใฝ่รู้ รักในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

(๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคี เครือข่าย องค์กรท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยสามารถดำเนินงานได้ทั้งในส่วนที่เป็น เจ้าภาพหลัก และการเข้าไปร่วมดำเนินการ โดยให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

(๕) ประสานการใช้ประโยชน์ ในการใช้งบประมาณ และ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มี อยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน

๒.๔ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นการฝึกทักษะการอ่านให้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้มีสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและบุคคล ใกล้ชิดให้ดีขึ้น

วิธีการ

(๑) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้อาสาสมัครใกล้ตัวผู้สูงอายุ เช่น ลูกหลาน บุคคลในครอบครัว ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการอ่านแล้ว ยังสามารถสานความสัมพันธ์ ระหว่างคนต่างวัยภายในครอบครัวได้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ควรมีการ ให้ความรู้พื้นฐาน หรือให้คำแนะนำผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครให้มีความรู้ และมีความเข้าใจในการ ทำกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ เพื่อการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

(๒) จัดหาสื่อเพื่อหมุนเวียนให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสขอยืมอ่าน เพื่อเป็นการ ฝึกทักษะในการอ่านอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะทำให้เกิดความชำนาญในการอ่านแล้ว ยังจะช่วยป้องกันการ ลืมหนังสือให้กับผู้สูงอายุได้อีกด้วย

(๓) จัดมุมห้อง งามุมในชุมชน หรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้มีสื่อ ที่หลากหลาย และน่าสนใจ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่านหนังสือ และแสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ และคนในชุมชน เป็นการส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน

๒.๕ การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความชำนาญในสาขาวิชาใด วิชาหนึ่ง ได้มีส่วนในการเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้คนในชุมชนได้สืบสานความรู้เพื่อเป็นมรดกของลูกหลาน

วิธีการ

(๑) รวบรวมภูมิปัญญาที่เป็นผู้สูงอายุในท้องถิ่น และดำเนินการจัดกลุ่ม ภูมิปัญญาตามความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้มีการ รับทราบร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานในการเผยแพร่องค์ความรู้จากภูมิปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ต่อไป

(๒) จัดให้ผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ในสาขาวิชาใด วิชาหนึ่ง ได้เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ หรือเข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชน เพื่อเป็น การเผยแพร่ความรู้ของผู้สูงอายุสู่ชุมชน

(๓) จัดให้มีการถอดองค์ความรู้จากผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความชำนาญในสาขาวิชาใด วิชาหนึ่ง และจัดพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็น การรวบรวม ความรู้ที่มีอยู่ให้สืบทอดไปยังลูกหลานต่อไป

(๔) จัดให้มีสถานที่ในชุมชน เพื่อเป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่าง กลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงาน ภาครัฐอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็น ผู้สูงอายุ หากได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แม้จะเป็นการเสนอแนะหรือ ให้ออกความคิดเห็นก็จะทำให้เกิด ความรู้สึภาคภูมิใจ และรู้สึกว่าจะยิ่งคงความมีคุณค่าในตนเอง

๒.๖ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) จัดเตรียมความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ ตามอัธยาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ เช่น

- การจัดให้มีมุมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในห้องสมุด
- การจัดให้มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือ

ในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ เช่น เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

- จัดให้มีสถานที่ที่สามารถรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การสร้างเครือข่ายในการเผยแพร่ความรู้สู่ผู้สูงอายุ เพื่อเป็ นการ เชื่อมต่อองค์ความรู้จากหน่วยที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ สู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ
- ฯลฯ

(๒) เผยแพร่สาระความรู้สู่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- การจัดนิทรรศการ
- การจัดทำแผ่นพับ แผ่นปลิว ฯลฯ
- การเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวในชุมชน
- การจัดรายการวิทยุ
- การจัดเวทีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในชุมชน (อาจเชิญผู้มีความรู้ เฉพาะเรื่องมาร่วมแสดงความคิดเห็น และให้คำแนะนำ)
- การจัดเผยแพร่ความรู้ผ่านเว็บไซต์
- ฯลฯ

(๓) ประสานหน่วยผลิต หรือหน่วยเผยแพร่สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เพื่อส่งต่อองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์เหล่านั้นไปยังผู้สูงอายุ โดยผ่านสื่อที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เว็บไซต์ต่าง ๆ ของภาคีเครือข่าย และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๗ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เพื่อการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้และคุณภาพการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัด กศน. สำหรับผู้สูงอายุต่อไปได้

๒.๘ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

๓. การประสานงาน

ประสานงานในด้านต่าง ๆ เพื่อการจัด และสนับสนุนการจัดกิจกรรม สำหรับผู้สูงอายุ สามารถประสานงานในด้านต่างๆ ได้ ดังนี้

๓.๑ ประสานงานในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในแต่ละหลักสูตร

๓.๒ ประสานเครือข่ายเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงาน และโครงการ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ ที่มีบทบาทในการให้บริการด้านต่าง ๆ กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุในพื้นที่เดียวกัน

๓.๓ ประสานงานเพื่อการจัดหาวิทยากร หรือผู้สอนในแต่ละหลักสูตรตามความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

๓.๔ ประสานงานเครือข่ายที่เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเผยแพร่ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุ

๓.๕ ให้ความร่วมมือกับเครือข่ายในด้านต่าง ๆ โดยดำเนินการในลักษณะหน่วยงานรอง ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานอื่น ๆ ตลอดจนชมรมผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้ในการดำเนินงานให้คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของ กศน. ในการเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน และสามารถนำผลการดำเนินงานดังกล่าวมาใช้ในการรายงานในส่วนที่ได้มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ

๔. การสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

เนื่องจากการรายงานผลการดำเนินงานสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มีความเกี่ยวข้องกับ การที่สำนักงาน กศน. จะต้องจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานไปยังคณะอนุกรรมการ ติดตามสิทธิ ผู้สูงอายุ ซึ่งกำหนดให้มีการ รายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะในการประชุมแต่ละครั้ง และให้มีการ ส่งรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการ ปีละ ๒ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ส่งรายงานผลการดำเนินงานภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ของแต่ละปี

ครั้งที่ ๒ ส่งรายงานผลการดำเนินงานภายในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ของแต่ละปี

เนื่องจากมีความจำเป็นต้องรายงานผลการดำเนินงานตามกำหนดเวลาดังกล่าว ทำให้มี ผลกระทบต่อการวางแผนการดำเนินงาน ของแต่ละพื้นที่ ที่ควรมีการกำหนดแผนการ ดำเนินงาน ให้มี ความสอดคล้องกับกำหนดเวลาดังกล่าว ซึ่งจะส่งผล ให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถรายงานผลการ ดำเนินงาน ต่อคณะอนุกรรมการติดตามสิทธิ ฯ ได้ทันเวลา จึงเห็นควรมีการกำหนดขั้นตอนในการ ดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑ การกำหนดแผนในการดำเนินงาน

(๑) ในส่วนของการจัด กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการ ตามช่วงเวลาปกติของการเปิด - ปิด ภาคเรียน โดยขอให้แยกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุให้ชัดเจน และ รวบรวมและรายงานผลการจัดกิจกรรมตามช่วงเวลาที่กำหนด

(๒) ในส่วนของการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง และโครงการต่าง ๆ ให้กับ ผู้สูงอายุที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานไม่เกิน ๓ เดือน ควรมีการกำหนดแผนการดำเนินงาน ไว้ในไตรมาสที่ ๒ เพื่อให้สามารถสรุปผลการดำเนินงานเพื่อการรายงานผลการดำเนินงาน ต่อคณะกรรมการติดตามสิทธิฯ ได้ ในช่วงแรกของปีงบประมาณ

(๓) ในส่วนของการจัดกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนที่มีการจัด กิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ ขอให้มีการรายงานผลการดำเนินงานทันทีที่เสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม โดยแยกให้เห็นชัดเจนว่า เป็นการจัดกิจกรรมโดยหน่วยงานของ กศน. หรือเป็นการเข้าร่วมดำเนินการกับ หน่วยงานอื่นในพื้นที่ เพื่อให้เห็นความชัดเจนในกิจกรรมที่ดำเนินการ

(๔) ในส่วนของการจัดกิจกรรมที่เป็นงานวิชาการ หรืองานวิจัย ที่ต้องใช้เวลา ในการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ให้รวบรวมและสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานทันที ที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย

(๕) ในส่วนของการจัดกิจกรรมตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะ โดยบริหารจัดการจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรของแต่ละหน่วยงาน ในส่วนนี้ขอให้มีการพัฒนา การดำเนินงานให้ชัดเจนและ ต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่มี โอกาสได้รับ บริการทางด้าน กศน. อย่างทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลให้สัดส่วนของการรายงานผลการดำเนินงานระหว่างจำนวน ผู้สูงอายุที่มีอยู่ กับจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับบริการ มีสัดส่วนของการให้บริการที่มีความเหมาะสมมากขึ้น

๔.๒ ช่วงเวลาในการจัดส่งรายงานผลการดำเนินงาน

(๑) ครั้งที่ ๑ รายงานผลการจัดกิจกรรม “วันผู้สูงอายุแห่งชาติ ” จัดส่งให้สำนักงาน กศน. ภายในวันที่ ๒ พฤษภาคม ของแต่ละปี

(๒) ครั้งที่ ๒ รายงานผลการจัดกิจกรรมการศึกษาอนุกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดส่งให้สำนักงาน กศน. ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของแต่ละปี

๔.๓ แบบรายงานที่ใช้ในการกรอกข้อมูล ในการรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่จะรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการติดตามสถิติ ฯ จึงขอให้ใช้แบบรายงานผลการดำเนินงานที่สำนักงาน กศน. กำหนด

๔.๔ วิธีการจัดส่งรายงานผลการดำเนินงาน

(๑) เมื่อมีการจัดทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้สรุปผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ และนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบผ่านทางเว็บไซต์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ (<http://ageing.nfe.go.th/>) ทันทีที่เสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม (ศึกษารายละเอียดได้จากแนวทางการดำเนินงาน เว็บไซต์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ)

(๒) รวบรวมผลการดำเนินงานตามช่วงเวลาที่กำหนดในการรายงานผลแต่ละครั้ง และจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมต่อสำนักงาน กศน. . อย่างเป็นทางการ โดยขอให้บันทึกรายละเอียดในการดำเนินงาน พร้อมภาพประกอบลงในแผ่น CD เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บรรณานุกรม

- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท เจ.เอส. การพิมพ์, ๒๕๔๗.
- , กระทรวง. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓. (เอกสารอัดสำเนา)
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ, ศูนย์. แนวทางการดำเนินงาน
การให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ
๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมาย
พิเศษ, ๒๕๕๓. (เอกสารอัดสำเนา)
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. การขับเคลื่อนการพัฒนาผู้สูงอายุ
อย่างบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, ๒๕๕๒. (เอกสารอัดสำเนา)
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔). กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕.
- , ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ
เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติ
ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๓, ๒๕๕๓ (เอกสารอัดสำเนา)
- แผนงาน, กลุ่ม. คู่มือการดำเนินงาน กศน.ตำบล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด,
๒๕๕๒.
- ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน
สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๕.
- ส่งเสริมปฏิบัติการ, กลุ่ม. ครู กศน. ตำบล ครูของชุมชน ผู้ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต.
กรุงเทพมหานคร : ริงส์การพิมพ์, ๒๕๕๓.
- สุรกุล เจนอบรม. วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร :
นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป, ๒๕๔๑.
- อชาญญา รัตนอุบล และคณะ. สรุปรายวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบ
การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน. กรุงเทพมหานคร :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓. (เอกสารอัดสำเนา)

ภาคผนวก

สรุปแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (ดังประกาศที่แนบ) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้รับมอบหมาย จาก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการตามที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงกำหนดนโยบายข้อที่ ๔. นโยบายด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษ ข้อ ๔.๓ การส่งเสริมและจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ดังนี้

(๑) จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การรู้หนังสือ ภาษาและวัฒนธรรมไทย และยกระดับการศึกษาสำหรับ กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน คุณแม่วัยใส คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน ผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อย บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย (คนต่างด้าว และผู้ไร้สัญชาติ) ผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่าในพื้นที่พักพิงชั่วคราว คนไทยในต่างประเทศ

(๒) ศึกษา วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ รูปแบบการจัด ส่งเสริม และสนับสนุน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทอย่างต่อเนื่อง

(๓) พัฒนาหลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้อง อกกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายพิเศษแต่ละกลุ่ม

สำนักงาน กศน. จึงกำหนดเป็นนโยบาย ให้สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมดังกล่าวกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้จัดทำกิจกรรม /โครงการที่เกี่ยวข้องบรรจุเข้าในแผนปฏิบัติการประจำปีของ สถานศึกษา ในการจัดกิจกรรม กศน. สำหรับผู้สูงอายุ สามารถดำเนินการได้หลากหลาย ดังนี้

๑. การส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายในพื้นที่ได้รับรู้ถึงช่องทางในการรับบริการ การการศึกษา และข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การแนะนำแนวทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

๒. การจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้สูงอายุ ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถจัดร่วมกับกลุ่มปกติได้ โดยในส่วนของทางเลือกทะเบียนในรายวิชาเลือก ให้พิจารณาเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

สำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ซึ่งสมัครเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้พัฒนารายวิชาเลือกในหลักสูตรชั้น ๑ รายวิชา จำนวน ๒ หน่วยกิต คือ รายวิชาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษา กศน. จึงขอเชิญชวนให้สถานศึกษาเลือกรายวิชาดังกล่าว เป็นวิชาเลือก เพื่อประโยชน์ที่จะเกิดกับตัวของนักศึกษาเอง สามารถดาวน์โหลดหนังสือเรียนได้ที่

<http://ageing.nfe.go.th/>

๓. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต จัดเป็นกิจกรรมที่นับว่ามีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรที่ดำเนินการสามารถพัฒนาให้มีความหลากหลายและเหมาะสม ตลอดจนสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้

ในการดำเนินงานสามารถจัดแยกกลุ่ม ไม่ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ ที่จะให้บริการ เช่น ในบางหลักสูตรอาจมีการจัดโดยรวมกลุ่มเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุเท่านั้น ในขณะที่บางหลักสูตรสามารถจัดให้มีการเรียนรู้กันระหว่างกลุ่มปกติ กับกลุ่มผู้สูงอายุ แต่มีข้อควรคำนึงถึง คือ ในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานทั้ง ๒ ลักษณะ ต้องสามารถแยกให้เห็นการให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุอย่างชัดเจน

๔. การจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นการฝึกทักษะการอ่านให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้มีสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและบุคคลใกล้ชิดให้ดีขึ้น

๕. การจัดการกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความชำนาญในสาขาวิชาใด วิชาหนึ่ง ได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้คนในชุมชนได้สืบสานความรู้เพื่อเป็นมรดกของลูกหลาน

๖. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การจัดให้มีมุมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุในห้องสมุด การจัดให้มีการพร้อมในด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ เช่น เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ จัดให้มีสถานที่ที่สามารถรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายใน

การเผยแพร่ความรู้สู่ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อองค์ความรู้จากหน่วยที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้สู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวในชุมชน การจัดรายการวิทยุ การจัดทำแผ่นพับ แผ่นปลิว ฯลฯ การจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน (อาจเชิญผู้มีความรู้เฉพาะเรื่องมาร่วมแสดงความคิดเห็น และให้คำแนะนำ)การจัดเผยแพร่ความรู้ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

โดยสถานศึกษาสามารถประสานเครือข่ายในพื้นที่ทั้งในส่วนที่เป็นหน่วยบริการ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อประสานความร่วมมือในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งในส่วนที่มีการรวมกลุ่มในลักษณะชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุอื่นที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้มีสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและบุคคลใกล้ชิดให้ดีขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติปี 25.....

ชื่อหน่วยงาน

วันที่ให้ข้อมูล.....

ผู้ประสานงาน.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ(บาท)/ หน่วยสนับสนุน	พื้นที่ ดำเนินการ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย				
					เด็ก (0-18 ปี)	เยาวชน (19-25 ปี)	ประชาชน (26-59 ปี)	ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	รวม

หมายเหตุ กรุณาส่ง สำนักงาน กศน. ภายในวันที่ 7 มกราคม 25..... โทร.02-6285530, 02-2817217 โทรสาร 02-6285531 หรือส่ง E-mail: somjai_2506@hotmail.com

ผู้ประสานงาน น.ส.สมใจ นิธินันท์ นางอรุณี ญาณวรรณ และ น.ส.สุภัทสร ให้อยู่ชั้น

แบบรายงานผลการจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติปี 25.....

ชื่อหน่วยงาน

วันที่ให้ข้อมูล.....

ผู้ประสานงาน.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

หน่วยงานที่ร่วมจัดกิจกรรม ได้แก่ 1.....2.....3.....4.....

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ(บาท)/ หน่วยสนับสนุน	พื้นที่ ดำเนินการ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย				
					เด็ก (0-18 ปี)	เยาวชน (19-25 ปี)	ประชาชน (26-59 ปี)	ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	รวม

หมายเหตุ กรุณาส่ง สำนักงาน กศน. เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม (ภายในวันที่ ๒ พฤษภาคม 25.....) โทร.02-6285530, 02-2817217 โทรสาร 02-6285531

หรือส่ง E-mail: somjai_2506@hotmail.com

ผู้ประสานงาน น.ส.สมใจ นิธินันท์, นางอรุณี ญาณวรรณ และ น.ส.สุภัทสร ให้อยู่ชั้น

แบบรายงานผลการจัดกิจกรรม กศน.สำหรับผู้สูงอายุ

ปีงบประมาณ 255.....

สำนักงาน กศน.จังหวัด.....

ตารางที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรมการศึกษา	จำนวนผู้ลงทะเบียน	จำนวนผู้จบหลักสูตร	งบประมาณ		ผลผลิตเชิงคุณภาพ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
				ได้รับจัดสรร	ใช้ไป		
ผู้สูงอายุ	การศึกษาขั้นพื้นฐาน						
	- ผู้ไม่รู้หนังสือ						
	- ประถมศึกษา						
	- มัธยมศึกษาตอนต้น						
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย						

จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในทุกกลุ่มอายุที่เลือก รายวิชา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นรายวิชาเลือก มีจำนวนทั้งสิ้นคน

ตารางที่ 3 การจัดโครงการ

โครงการ	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	องค์ความรู้ที่เผยแพร่	ภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ	งบประมาณ		ผลผลิตเชิงคุณภาพ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
				ได้รับจัดสรร	ใช้ไป		
1.							

- หมายเหตุ : 1. โครงการที่จัดสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุโดยเฉพาะ
 2. โครงการที่จัดโดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมด้วย / หรือเป็นโครงการที่จัดกิจกรรมโดยทั่วไปแต่สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4 กิจกรรมทั่วไป (การดำเนินงานปกติ)

โครงการ / กิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	งบประมาณ		ผลผลิตเชิงคุณภาพ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
			ได้รับจัดสรร	ใช้ไป		
1. กิจกรรมวันผู้สูงอายุ						
2. การจัดมุมมองความรู้สำหรับผู้สูงอายุในห้องสมุด/กศน.ตำบล						
3. กิจกรรมเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว และชุมชน						
4. การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุ						
5. การถอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาผู้สูงอายุ						
6. กิจกรรมนันทนาการ / กีฬาผู้สูงอายุ						
7. อื่น ๆ ระบุ						

หมายเหตุ : ให้สำนักงาน กศน. จังหวัด รายงานข้อมูลตามแบบรายงานผลการจัดกิจกรรม กศน.สำหรับผู้สูงอายุ (ตารางที่ 1-4) ในลักษณะเอกสาร และแผ่น CD พร้อมภาพกิจกรรมการดำเนินงาน ภายในวันที่ 30 กันยายน ของทุกปี

= ตัวอย่าง =

แบบสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุรายบุคคล

ตำบล อำเภอ จังหวัด

1. ชื่อ ชื่อสกุล
2. เพศ อายุ ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ เลขที่..... ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
โทร.....
3. สถานภาพ
 - โสด
 - หย่าร้าง
 - สมรส
4. ที่พักอาศัย
 - แยกอยู่ตามลำพัง
 - อยู่ร่วมกับครอบครัว (ลูกหลาน / ญาติพี่น้อง)
 - อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น (นายจ้าง / คนรู้จัก)
 - ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่ง
5. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
 - ด้าน
 - ด้าน
6. ปัญหาที่พบในปัจจุบัน

สุขภาพ

 - ไม่มีโรคประจำตัว
 - มีโรคประจำตัว (ระบุ.....)

ผู้ดูแลในยามเจ็บป่วย

 - อยู่ลำพัง ขาดผู้ดูแล
 - ได้รับการดูแลจากลูกหลาน
 - ได้รับการดูแลจากเพื่อน คนรู้จัก
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

รายได้

 - เพียงพอ
 - ไม่เพียงพอ (ระบุรายได้ บาท/เดือน)

7. ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษา / มัธยมศึกษาตอนต้น / มัธยมศึกษาตอนปลาย)
- การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
ระบุรายละเอียด.....
- การพัฒนาคุณภาพชีวิต
ระบุรายละเอียด.....
- พุดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ทักษะศึกษา
ระบุรายละเอียด.....
- บำเพ็ญประโยชน์
 - การอนุรักษ์ธรรมชาติ
 - การเยี่ยมเยียนผู้ป่วย
 - การช่วยเหลือเพื่อนผู้สูงวัย
 - อื่นๆ ระบุ
- การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
ระบุรายละเอียด.....
- กิจกรรมนันทนาการ
ระบุรายละเอียด.....
- อื่นๆ โปรดระบุ

8. ความต้องการสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์

- เอกสารสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ / ใบงาน / ประกาศ)
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เทปคาสเซ็ท / วีดิทัศน์ / VCD / DVD / MP3)
- อื่นๆ โปรดระบุ

9. ช่องทางที่ต้องการรับบริการข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์

- วิทยุกระจายเสียง
- วิทยุชุมชน
- วิทยุโทรทัศน์
- หอกระจายข่าว
- ห้องสมุดประชาชน
- แหล่งเรียนรู้
- internet
- อื่นๆ โปรดระบุ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล

= ตัวอย่าง =
 แบบประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรม
 โครงการ.....
 ระหว่างวันที่.....ณ

ศูนย์ฯกศน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้
 ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน					
๒. เนื้อหาในการอบรมมีความเหมาะสม					
๓. ช่วงเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสมเป็นไปตามที่กำหนด					
๔. วิทยากรจัดกิจกรรมโดยรวมสามารถจัดกิจกรรมได้น่าสนใจ					
๕. ระยะเวลาของการอบรมมีความเหมาะสม					
๖. ท่านได้รับการต้อนรับและการดูแลอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่					
๗. ท่านได้รับความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม					
๘. การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมมีความทั่วถึง					
๙. ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะ ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม/การฝึกอบรมครั้งนี้					
๑๐. การเข้าค่ายครั้งนี้เสริมสร้างเจตคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของท่าน					
๑๑. กิจกรรม/การอบรมมีความเหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้เข้าร่วม					
๑๒. ท่านมั่นใจว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑๓. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ					
๑๔. ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เพียงใด					

สรุปประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการจัดกิจกรรม/การฝึกอบรม

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

๑. ข้อเสนอแนะ ดี ชม ในการจัดกิจกรรม/อบรมครั้งนี้ ได้แก่

๒. หัวข้อที่ท่านอยากให้จัดกิจกรรม/อบรมครั้งต่อไป ได้แก่

= ตัวอย่าง =

แบบประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรม

โครงการ.....

ศูนย์ฯ กศน.....

ระหว่างวันที่.....ณ

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด ๓ ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบให้ครบทั้ง ๓ ตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปพัฒนางานต่อไป

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความ๑. เพศ หญิง ชาย๒. อายุ ต่ำกว่า ๖๐ ปี ๖๑-๗๐ ปี ๗๑-๘๐ ปี ๘๐ ปีขึ้นไป๓. การศึกษา ต่ำกว่า ป.๖ ป.๖ ม.๓ ม.๖ ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี๔. อาชีพ เกษตร ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน อื่น ๆ

ตอนที่ ๒ ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการเข้าร่วมโครงการฯ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านวิทยากร					
๑. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน					
๒. ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา					
๓. การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม					
๔. เนื้อหาในการอบรมมีความเหมาะสม					
๕. ช่วงเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีความเหมาะสมเป็นไปตามที่กำหนด					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
๑. ระยะเวลาของการอบรมมีความเหมาะสม					
๒. การต้อนรับและการดูแลอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่					
๓. สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม					
๔. ความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม					
๕. การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมมีความทั่วถึง					
ด้านความรู้ความเข้าใจ					
๑. ความรู้ ความเข้าใจ ก่อน การอบรม					
๒. ความรู้ ความเข้าใจ หลัง การอบรม					
ด้านการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
๑. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้เข้าร่วม					
๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
๓. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้					
๔. หากมีการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปท่านจะเข้าร่วมกิจกรรม					

สรุปประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการจัดกิจกรรม/การฝึกอบรม

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. ข้อเสนอแนะ ดี ชม ในการจัดกิจกรรม/อบรมครั้งนี้ ได้แก่

.....

.....

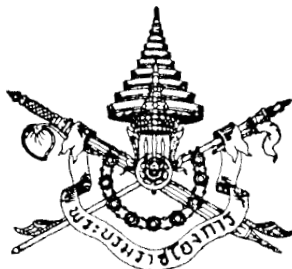
.....

๒. หัวข้อที่ท่านอยากให้จัดกิจกรรม/อบรมครั้งต่อไป ได้แก่

.....

.....

.....

พระราชบัญญัติ

ผู้สูงอายุ

พ.ศ. ๒๕๕๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนผู้สูงอายุ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

“รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กผส.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

(๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

(๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขานุการสภาอากาศชาติไทยเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ จำนวนไม่เกินห้าคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนตาม (๕) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเองและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๖)

มาตรา ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๖ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๗ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมคราวนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสองครั้ง

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำมาตรา ๗ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ

(๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (๑) ตลอดจนประสานงานติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ

(๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๐ (๑)

(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒)

(๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตาม มาตรา ๒๐ (๓)

(๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนโดยความ เห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๑

(๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ

(๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละ หนึ่งครั้ง

(๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุน สถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ
- (๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนที่ เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
- (๓) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ
- (๔) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- (๕) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการ บริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๖) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อ คณะกรรมการ
- (๗) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ
- (๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- มาตรา ๑๑ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้
- (๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
- (๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
- (๓) การประกอบอาชีพหรือฝีกอาชีพที่เหมาะสม
- (๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย หรือชุมชน
- (๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
- (๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- (๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

(๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(๑๑) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงในราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ

การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานตามวรรคสองดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่าหรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ การเรียกร้องสิทธิหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ กองทุนประกอบด้วย

(๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

(๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น

(๖) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๑๕ เงินและดอกผลตามมาตรา ๑๔ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๑๖ ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๑๗ ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้น มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง จำนวนห้าคนในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ จำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุนจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้น การประชุมและการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

ประกาศ หรือระเบียบเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และเพื่อให้ได้กฎหมายที่ครอบคลุมทุกด้านสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

ผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เป็นปีที่ ๖๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒)”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๑๑) ของมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๑) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความใน (๒) ของมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๓ กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ สิทธิเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมจากรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ
ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ
ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ
เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๔๖ นายกรัฐมนตรีออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการ
ดำเนินการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๒ ให้การดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ
ในด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ อยู่ในอำนาจ
หน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานตามที่กำหนดไว้ในตารางแนบท้ายประกาศนี้ ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ในการ
ดำเนินการดังกล่าวเฉพาะภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ หรือการควบคุม หรือการกำกับดูแล
ของหน่วยงานนั้น ๆ

ข้อ ๓ ให้บรรดาประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม
และการสนับสนุนผู้สูงอายุของหน่วยงานตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงาน
รับผิดชอบในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗
ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
ที่ใช้อยู่ก่อนหรือในวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับประกาศฉบับนี้

ข้อ ๔ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ตารางกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม
และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑.	การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วเป็นกรณีพิเศษตามมาตรา ๑๑ (๑)	หน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กรุงเทพมหานคร - รัฐวิสาหกิจ
๒.	การศึกษาตามมาตรา ๑๑ (๒)	หน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษา ในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ
๓.	การศาสนาตามมาตรา ๑๑ (๒)	<ul style="list-style-type: none"> - กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม - สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
๔.	ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตตามมาตรา ๑๑ (๒)	หน่วยงานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงสาธารณสุข - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๕.	การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมตามมาตรา ๑๑ (๓)	หน่วยงานที่ให้บริการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพ ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๖.	การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชนตามมาตรา ๑๑ (๔)	หน่วยงานที่ให้บริการด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงวัฒนธรรม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๗.	การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร หรือสถานที่ตามมาตรา ๑๑ (๕)	<ul style="list-style-type: none"> - กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย - กรุงเทพมหานคร - เมืองพัทยา
๘.	การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในยานพาหนะตามมาตรา ๑๑ (๕)	หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในยานพาหนะ ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงคมนาคม - กรุงเทพมหานคร
๙.	การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการบริการสาธารณะอื่นตามมาตรา ๑๑ (๕)	หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการให้บริการสาธารณะอื่น ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐.	การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสมตามมาตรา ๑๑ (๖)	หน่วยงานที่รับผิดชอบการให้บริการยานพาหนะในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงคมนาคม - กรุงเทพมหานคร - รัฐวิสาหกิจ
๑๑.	การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐตามมาตรา ๑๑ (๗)	หน่วยงานในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่จัดเก็บค่าเข้าชมสถานที่
๑๒.	การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งตามมาตรา ๑๑ (๘)	หน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานสงเคราะห์คนชราอยู่ในความรับผิดชอบ
๑๓.	การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีตามมาตรา ๑๑ (๙)	หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑๔.	การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาคบครัว ตามมาตรา ๑๑ (๙)	หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือ ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคบครัว ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
๑๕.	การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงตามมาตรา ๑๑ (๑๐)	หน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๖.	การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมตามมาตรา ๑๑ (๑๑)	หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๑๗.	การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ตามมาตรา ๑๑ (๑๒)	หน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๘.	การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม กีฬาและนันทนาการ ตามที่คณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ (๑๓)	หน่วยงานที่จัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ในสังกัด <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - รัฐวิสาหกิจ
๑๙.	การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้าน พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุ แห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ (๑๓)	หน่วยงานที่จัดบริการด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรม ด้านศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรม ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
๒๐.	การประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับสิทธิ ที่ได้รับ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ (๑๓)	สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ

ในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสาร
ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

โดยที่สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีการปรับปรุง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนด
หน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ
ในด้านต่าง ๆ ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖
ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินการ
เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ศ. ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม
และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิก ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุนผู้สูงอายุในการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์
ต่อการดำเนินชีวิต ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๓ จัดให้มีการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการบริการ
ทางการแพทย์ และการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม ดังนี้

(๑) จัดให้มีบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่ให้ความสะดวก และรวดเร็ว
เป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ในหน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข

(๒) จัดบริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ

(๓) จัดบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ

(๔) จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

/(๕) จัดให้มีการยกเว้นค่าเข้าชม...

- (๕) จัดให้มีการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- (๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ
- (๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ
- (๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดมุมความรู้ ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุที่ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนระดับตำบล
- (๙) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ เพื่อผู้สูงอายุ
- (๑๐) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ตารางกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข
ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน	แนวปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑	จัดให้มีบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่ทำให้ความสะดวก และรวดเร็วเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ในหน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข	๑. จัดช่องทางพิเศษเฉพาะให้ผู้สูงอายุ ๒. จัดที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ๓. จัดบริการและอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอนให้ครบ วงจรการรักษา เช่น การเจาะเลือด การอธิบายให้รวดเร็ว ๔. มีเจ้าหน้าที่ประจำให้คำแนะนำ ดูแลช่วยเหลือ ๕. มีศูนย์ที่ให้บริการเจาะเลือดสำหรับผู้สูงอายุเป็นพิเศษ ๖. จัดพื้นที่ไว้สำหรับผู้สูงอายุได้พักระหว่างที่ใช้บริการ ทางการแพทย์	๑. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สถานบริการที่ให้บริการทางการแพทย์ ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา) ๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม สวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากร ทางการศึกษา ที่รับผิดชอบการให้บริการ ของสถานพยาบาล
๒	จัดบริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ	๑. สนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานการส่งผ่านความรู้ ในช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงความรู้อย่าง กว้างขวาง เช่น เอกสาร แผ่นพับ ใบงาน วิดีโอชุมชน วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หอกระจายข่าว ป้ายประกาศ ห้องสมุด แพลตฟอร์มต่าง ๆ ฯลฯ ๒. ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจาก สื่อต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน	แนวปฏิบัติ	หน่วยงานร่วมรับผิดชอบ
๓	จัดบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ	<p>๓. การเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล สำหรับผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้มีทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง</p> <p>ให้บริการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้ารับการศึกษาระดับต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม</p>	<p>หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย</p>
๔	จัดให้มีการพัฒนาความรู้ด้านผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	<p>จัดทำและพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ในส่วนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง โดยให้มีเนื้อหาสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กระบวนการชรา ความรู้ด้านการเตรียมการเพื่อวัยสูงอายุ การสร้างวินัยการออมในทุกช่วงวัย ฯลฯ</p> <p>๑. จัดให้มีรายวิชา หรือกิจกรรมดูแลสุขภาพและพฤติกรรมอนามัยเพื่อการเป็นผู้สูงอายุในอนาคตในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น</p> <p>(แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ข้อ ๑.๒)</p> <p>๒. จัดให้มีรายวิชา หรือกิจกรรมดูแลสุขภาพและพฤติกรรมอนามัยเพื่อการเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบโรงเรียน</p> <p>๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุในระดับวิชาชีพ อย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน</p>	<p>หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ</p>

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน	แนวปฏิบัติ	หน่วยงานร่วมรับผิดชอบ
๕	จัดให้มีการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ	๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน ๕. ฝึกอบรม และจัดหางานที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้สูงอายุ	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ
๖	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ	ยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ สนับสนุน ส่งเสริม และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและเผยแพร่สื่อต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ให้มีการเสนอสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ คือ ๑. ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ๒. ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อ และการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทหน้าที่ และมีช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น มีหน่วยผลิตรายการ มีสถานวิทยุ มีสถานีโทรทัศน์ หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในความรับผิดชอบ
๗	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ	ส่งเสริม และสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริหารหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ
๘	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดมุมความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนระดับตำบล	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยจัดให้มีมุมความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุในทุกตำบล	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทรับผิดชอบ

ลำดับที่	สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน	แนวปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๙	ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กีฬา และนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุ	<p>หน่วยงาน สถานศึกษา ในกระทรวงศึกษาธิการ จัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว ๒. การสร้างจิตสำนึก ให้ตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ๓. การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ ๔. การเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในสังคม ๕. ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลให้มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่สมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ๖. สนับสนุนให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ๗. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม กีฬา และนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุ 	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ
๑๐	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ	ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ	หน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทรับผิดชอบ

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย
ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2542
เป็นวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา
ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ

รัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน และสถาบันต่างๆ ได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำประโยชน์ในฐานะ "ผู้ให้" แก่สังคมมาโดยตลอด ดังนั้นจึงควรได้รับผลในฐานะเป็น "ผู้รับ" จากสังคมด้วย

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยจึงเป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ ซึ่งได้กำหนดสาระสำคัญไว้ดังนี้

- **ข้อ 1** ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้และผู้พิการที่สูงอายุ
- **ข้อ 2** ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับ บทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข
- **ข้อ 3** ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย
- **ข้อ 4** ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า
- **ข้อ 5** ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามคตินิยม

- **ข้อ 6** ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน
- **ข้อ 7** รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
- **ข้อ 8** รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิ ค้ำครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ
- **ข้อ 9** รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูกตเวทีและเอื้ออาทรต่อกัน

รัฐบาลในสมัย พล.เอกเปรม ติณสูลานนท์ นอกจากจะอนุมัติให้วันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เป็นวันผู้สูงอายุ แล้วยังได้เลือก "[ดอกลำดวน](#)" เป็นสัญลักษณ์ของผู้สูงอายุด้วย สาเหตุที่เลือก[ดอกไม้](#)นี้ เนื่องจากต้นลำดวนเป็นพืชยืนต้นที่มีอยู่มากในสวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นต้นไม้ที่ให้ความร่มเย็น ลำต้นมีอายุยืน มีใบเขียวตลอดปี ให้ร่มเงาดีและดอกมีสีนวล กลิ่นหอม กลีบแข็งไม่ร่วงง่าย เหมือนกับผู้ทรงวิญญูติ ที่คงคุณธรรมความดีงามไว้ให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานตลอดไป นอกจากนั้นทางด้านพฤกษศาสตร์ ต้นไม้นี้ยังใช้เป็นยาบำรุงหัวใจได้อีกด้วย ประการสำคัญ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงดำริให้จัดสวนนี้ขึ้น เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้สูงอายุ